

Kompashuset ApS, Klavs Nebs Vej 25, 2830 Virum
Tlf 45 83 92 83, ka@kompashuset.dk

DE KAN IKKE TALE, MEN HVOR KAN DE SIGE MEGET!

En fortælling om at arbejde med psykisk og fysisk handicappede

Af Kirstine Andersen

Hvad er din drivkraft?

Når jeg kommer ind og siger godmorgen – og de griner!

Der er en masse praktiske ting, jeg gør. Giver Gustav mad, tøj af og på, hjælper ham i bad, men det er jo ikke det. Det er samspillet med ham, mens jeg gør det – at vi har en kontakt – at det ikke er mekanisk. Jeg kan ikke made Gustav eller give ham mad, hvis det er mekanisk.

Borgerne ude hos os kan godt finde på både at nive, slå og bide, hvis de er utilfredse med ét eller andet. Så er det en kunst at finde ud af, hvad der er brug for. Er der brug for et kram? Skal energien brændes af gennem en fysisk aktivitet? Eller hvad der skal til for at få dem tilbage på sporet. Finde vejen ind til borgeren. Når det lykkes, har det været en god dag.

Meget af glæden i arbejdet er at kunne glædes over de der bitte, bittesmå fremskridt. Se en udvikling fra første gang, du møder Lone, til du ser hende spise. Prøve nogen ting, som ikke kunne lade sig gøre før. Det er jo ingenting, men jeg har brugt fire måneder på at lære Lone det, og det går altså bare meget langsommere end almindelige børns udvikling.

Jeg giver dem hjælp til at leve livet – og når jeg rammer rigtigt, bliver jeg så glad.. Jeg kan blive helt høj, når de har tilliden til, at jeg kan føre dem trygt igennem. Når vi har opbygget forståelsen sammen.

Den dér lille ting, der skete..

I starten kunne jeg slet ikke se noget formål med nogetsomhelst. Men pludselig så fangede jeg den, og jeg kan huske, at jeg tænkte: Hold da op! Den dér lille ting, der skete – at kontakten og tilliden var der.

Jeg skal bruge mig selv på en helt anden måde. Det bliver dybt – jeg får en dyb menneskelig kontakt, og den skal vi selvfølgelig forholde os professionelt til. Men du kan ikke holde den ude på overfladen – du skal tage den ind, for ellers kan du ikke skabe den. Det er på et andet plan, man skaber de her relationer.

Jeg har set 'lyset' på én eller anden måde. Ha, ha. Det lyder så skørt, men det gør en forskel indeni. En oplevelse af at være i grundlæggende kontakt med et andet menneske.

Jeg tror også, at det er noget med, at her kan jeg yde mit aller allerbedste. Tidligere har jeg arbejdet med almindelige børn. Her kan jeg gøre en meget større forskel end i en vuggestue. Jeg var også god til mit arbejde i en vuggestue og glad for det, men jeg er bare bedre til det her, og det er en tilfredsstillelse. Jeg får bare så meget mere, end jeg kunne opnå med de normale børnehavebørn.

Når vi får nye medarbejdere, så er jeg meget opmærksom på, at de bliver nysgerrige efter, hvordan de skaber kontakt med borgeren – at de kan se forskel på deres signaler. Hvis de ikke selv får fornemmelsen af, hvad der skaber kontakten, så kan det ende gruelig galt. Hvis en medarbejder ikke kan opnå kontakten, kan der ske det, at han begynder at skyde skylden på beboeren – det er også dem der er åndssvage.

Vi står hele tiden i en ny situation, hvor vi skal handle

Den pædagogiske uddannelse er basis. Det ligger så dybt i vores fag, at som pædagog skal vi hele tiden finde en løsning på det næste. Vi er ikke så bange for at prøve os frem. Vi står hele tiden i en ny situation, hvor vi skal handle. Hvis den ene ting ikke lykkes, så lykkes det andet nok. Vi er ikke så bange for at afprøve, lege og eksperimentere. Der er ikke noget, der er givet på forhånd.

Da vi sidste år var på en faglig kursusrække sammen, fik vi en masse inspiration til at videreudvikle det, vi er i gang med. Fik a-ha

oplevelser. Nåh ja, det er det, der sker. Ser ting, der hænger sammen. De pædagogiske diskussioner kommer op på et helt andet niveau, og vi tør prøve nogen flere ting, fordi vi får fælles ord og billeder for, hvad det er, vi forsøger at skabe sammen.

Handleplaner er fint, fordi vi bliver tvunget til at reflektere over, hvorfor vi gør det vi gør. En rettesnor for at holde fast i at have borgerens perspektiv og ikke sit eget. Det er en metode, der er i proces – en ramme.

Kolleger er en bund af tillid

Kollegerne er SÅ vigtige for arbejdsglæden. Kolleger er en bund af grundlæggende tillid – nogen jeg kan vende tingene med. Det, at vi har fornemmelse for hinanden. Det, at vi kan lykkes med de faglige opgaver, er bærekraften – også for det kollegiale.

Ledelse betyder også meget for drivkraften. Både at de skaber fælles mål og retning på metoder og indsats. Men også at have en leder som jeg kan stole på, som giver opbakning, når det går galt, og som jeg kan bruge som sparringspartner. Det må ikke være svært at gå til lederen – hun skal være der i hverdagen.

Lige så tændte vi bliver på vores job, ligeså frustrerede bliver vi. En stor del af vores arbejde er at skabe motivation og inspiration, – når vi så langt om længe lykkes med det, så skal vi noget andet. Det er der frustrationen kommer ind.

De har brug for hjælp til at leve livet

Nerven i arbejdet er relationen. En relation, som er unik, fordi de her mennesker er, som de er. Den dybe kontakt er nødvendig for at have relationen.

Vi har med voksne mennesker at gøre, og det virker jo unaturligt at skulle møde Henriette som et 1-årigt barn, selvom hun er 35 år. Hvis du som medarbejder kan se, at hendes udviklingsalder er som en 1-årig, så kan du også møde hende naturligt, og få den kontakt med hende, som giver glæden i arbejdet..

De har brug for hjælp til alt. De har også brug for hjælp til at leve livet. Det er mennesker, der er ude af stand til at leve deres eget liv – uden hjælp. Kommunikation er deres største handicap. De får ikke nogen kommunikation, hvis ikke jeg giver den. De kan ikke sige noget, men alligevel kan jeg se en masse. Der, hvor jeg bliver glad for mit job, er, når jeg får den kontakt med borgeren.

Vi er inde omkring hele borgerens liv. Det er deres hjem. Nogle af dem har en relation til deres familie, og nogle har ikke. Især de, der er lidt oppe i årene som Arne, er fra den tid, hvor man sagde: Glem dem. Dvs én som Arne har aldrig haft ordentlige relationer, så vi skal dække alle hans behov. For de yngre har forældrene været inde fra dag 1.

Vi kan ikke lave en manual for, hvordan undertrøjen skal på i dag.

Erfaringen er utrolig vigtig – det giver en masse mere i rygsækken. Jo flere år man har været der, jo flere måder at møde den her borger på, bliver der stoppet i rygsækken. Det kan godt være, at det én dag virker at møde Arne meget stille, men næste dag skal du have klovnen i dig frem.

Forleden havde jeg en oplevelse med en praktikant, som skal give Thomas ble og tøj på. Han sidder på en briks, og hun siger til ham: Vil du lægge dig ned, så jeg kan give dig ble på? Det vil han ikke, han bliver urolig og forvirret, og hun kalder på mig. Fordi jeg kender ham, kan jeg se, at han er genert, så jeg spørger ham: skal du have din undertrøje på? Han nikker og får sin undertrøje på, og så glider det bare med at få ham til at lægge sig ned og få ble på.

Det er så dejligt at mærke, at Thomas har tilliden til, at jeg kan føre ham trygt igennem – jeg har opbygget en forståelse sammen med Thomas, som gør, at han kan møde mig med tillid og lade sig hjælpe.

En ny praktikant skal gennemgå nogen af de samme trin i at skabe kontakten og tilliden for selv at nå dertil, hvor jeg er med Thomas. Vi kan godt 'fodre hende' med viden og erfaringer, men hun skal selv opbygge kontakten – tune sig ind på, hvordan hun kan læse ham.

Vi kender jo irritationen fra os selv, når vi ikke bliver forstået, hvis vi ikke føler os mødt. Så kan vi også blive vældig irriterede. Men de her mennesker har bare ikke sproget til at udtrykke sig med.

Vi kan ikke lave en manual, der siger, hvordan undertrøjen skal på i dag. Det er der, hvor erfaringen kommer ind. Det er et møde – en kontakt – der skal skabes hver gang. Hvis det med undertrøjen ikke virker i dag, så må jeg finde på noget andet. Hvis ikke vi går ind og møder Thomas sådan, så vil han begynde at skrike, vende sig om eller gå i baglås.

Vi kan ikke have ambitioner på deres vegne

Borgerne er grundlæggende meget åbne overfor os. Hvis vi ikke kommer dem i møde med ligeså åbne arme, så bliver de nødt til at trække sig, være reserverede og passe på deres grænser. De har jo ikke den der fart på. Vi kan ikke have ambitioner på deres vegne – kan ikke forcere noget.

Hvis vi ikke kan opbygge og vedligeholde tillidsrelationen, så bliver det hele sværere, og så går det i mudder. Jo mere tillid der er, jo nemmere er det at være hjælper. Det kræver ofte megen indføling med den enkelte borger at kunne gøre det på en værdig måde. På den måde er mødet utrolig vigtigt.

Jeg skal ikke have mit eget perspektiv – men have borgerens perspektiv. Jeg ser et voksent menneske med fuldkæg, men skal tænke på ham, som var han et lille barn.

Kirstine Andersen: Drivkraft. 7 fortællinger om medarbejderes drivkraft.
Køge kommune, 2007